Oppsummering av innspill fra dialogkonferansen 4. november

Her følger en kort oppsummering av innspillene som ble sendt inn på Menti på dialogkonferansen. Oppsummeringen er tematisk og gjengir sentrale tendenser og forslag fra deltakerne. Det er ikke en uttømmende oppsummering eller rangering av innspill.

Er du enig i utfordringene vi har presentert? Er det noe vi har oversett?

Det var gjennomgående stor enighet om utfordringene som ble presentert. Samtidig etterlyser flere en tydeligere konkretisering. Særlig ble følgende løftet frem:

- Samarbeidet er for fragmentert. Siloer, uklare ansvarsforhold og manglende koordinering gjør at ungdom ikke alltid får helhetlig oppfølging. Det er behov for felles mål og tydeligere ansvar på tvers av sektorer.
- Finansiering og organisering hindrer langsiktighet. Kortsiktige prosjektmidler gjør det vanskelig å videreføre gode tiltak og få dem inn i ordinær drift. Det er også behov for bedre insentiver til samarbeid og forebyggende arbeid.
- Det er krevende å få til varig endring. Gode løsninger blir ikke alltid tatt i bruk eller videreført. Offentlig sektor trenger større kapasitet, kompetanse og handlingsrom til å drive innovasjon.
- Regelverk og etablerte arbeidsmåter kan stå i veien. Taushetsplikt, personvern, administrative prosesser og frykt for å gjøre feil kan begrense samarbeid og utprøving av nye løsninger.
- Tilbudene må være mer fleksible. Ungdom har ulike behov, ressurser og ambisjoner. Det er behov for flere veier til mestring, utdanning, arbeid og samfunnsdeltakelse.
- Ungdommens stemme må styrkes. Ungdom må involveres reelt i utvikling av løsninger og beslutninger som angår dem. Det er særlig viktig å nå dem som er vanskeligst å komme i kontakt med.

Hvilke arbeidsformer, konsepter eller metoder kan bidra til mer helhetlig og varig inkludering av unge?

Deltakerne kom med mange konkrete forslag til arbeidsformer og løsninger. Et gjennomgående ønske er å ta utgangspunkt i ungdommens behov og samtidig koble sammen ressursene som allerede finnes i samfunnet. Følgende behov ble løftet frem:

- Tverrfaglige team og faste kontaktpersoner som følger ungdom over tid, med tydelig ansvar for helheten.
- Tettere individuell oppfølging, fleksible tilbud og færre overganger mellom tjenester og kontaktpersoner.
- Reell ungdomsmedvirkning gjennom hele prosessen, fra utvikling til utprøving og evaluering.
- Flere alternative veier til mestring, utdanning og arbeid, blant annet gjennom praktisk læring, arbeidstrening, praksisplasser og fleksible opplæringsløp.
- Tettere samarbeid med næringslivet om sommerjobber, deltidsarbeid, praksis og tilrettelagte arbeidsmuligheter.
- Bedre bruk av lokalsamfunnet, frivilligheten, idretten og andre møteplasser som arenaer for tilhørighet, mestring og deltakelse.
- Nye samarbeidsmodeller mellom offentlig sektor, næringsliv, sosiale entreprenører og ideelle aktører, blant annet gjennom samskaping og innovative anskaffelser.
- Mer systematisk kunnskapsdeling og læring, slik at gode erfaringer og løsninger blir videreutviklet og tatt i bruk flere steder.

- Ikke nødvendigvis behov for flere tiltak, men for bedre sammenheng mellom eksisterende tilbud og ressurser.

Hvordan kan samarbeid på tvers organiseres slik at det er både forpliktende og fleksibelt over tid?

Deltakerne var tydelige på at samarbeid krever mer enn gode intensjoner og møteplasser. Det må være forankret, ha tydelige mål og ansvar, og følges opp over tid. Følgende behov ble løftet frem:

- Forankring og eierskap hos ledelsen, med tydelige mandater og handlingsrom for dem som skal samarbeide.
- Felles mål, avklarte roller og en konkret ansvarsfordeling mellom aktørene.
- Dedikerte koordinatorer eller brobyggere som har tid og ressurser til å koble aktører, bygge relasjoner og drive arbeidet fremover.
- Tillit, likeverdige partnerskap og rom for å prøve, feile og justere underveis.
- En kombinasjon av tydelige rammer og avtaler, og fleksibilitet til å tilpasse samarbeidet til lokale behov.
- Langsiktig finansiering og plan for hvordan løsninger kan videreføres i ordinær drift.
- Samarbeidet må organiseres rundt utfordringen som skal løses, ikke først og fremst rundt etablerte organisasjonsstrukturer.
- Koordinering og samarbeid må finansieres og prioriteres, det kan ikke komme på toppen av eksisterende oppgaver.

Hvilke aktørkonstellasjoner er mest relevante for utvikling, utprøving, implementering og videreføring?

Det er ikke én fast aktørkonstellasjon som passer for alle utfordringer. Hvem som bør delta avhenger av ungdommenes behov, utfordringen som skal løses og hvilken kompetanse og hvilke ressurser som trengs.

Deltakerne trakk særlig frem følgende aktører:

- Ungdommene selv, som aktive deltakere i utvikling, utprøving og videreutvikling av løsninger.
- Offentlig sektor, herunder kommuner, fylkeskommunen, NAV, skole og helse- og omsorgstjenester, som må ta ansvar og invitere bredere inn.
- Arbeidslivet, som kan bidra med praksisplasser, arbeidserfaring, kompetanse og nye innganger til jobb.
- Frivilligheten og lokalsamfunnet, inkludert idrett, organisasjoner, foreldre og andre lokale ressurser.
- Sosiale entreprenører, private virksomheter og ideelle organisasjoner, som kan bidra med nye perspektiver, kompetanse og løsninger.
- Forsknings- og kunnskapsmiljøer, som kan bidra med kunnskapsgrunnlag, evaluering og læring.

Små aktører må få reelle muligheter til å delta, og offentlig sektor bør åpne opp for nye samarbeidspartnere tidligere i utviklingsprosessen.

Et viktig poeng er også at aktørene som utvikler og tester en løsning, ikke nødvendigvis er de samme som skal implementere og videreføre den. De som har ansvar for beslutninger, finansiering og ordinær drift, bør derfor involveres allerede fra starten.

Hvordan kan fylkeskommunen understøtte kommunenes og andre aktørers arbeid? Hvilken rolle bør vi ta i dette arbeidet?

Det er en tydelig forventning om at fylkeskommunen skal ta en aktiv rolle som samfunnsutvikler, pådriver og samarbeidspartner. Fylkeskommunen kan bidra til å koble aktører og kommuner, skape regional sammenheng og understøtte utvikling og videreføring av gode løsninger.

Innspillene peker særlig på at fylkeskommunen bør:

- Koble og mobilisere: Samle kommuner og andre aktører, bygge nettverk og koble utfordringer med relevant kompetanse og ressurser.
- Spre kunnskap: Skaffe oversikt over eksisterende tilbud og løsninger, synliggjøre gode eksempler og legge til rette for læring på tvers av kommuner.
- Bidra til finansiering og langsiktighet: Understøtte utprøving og videreføring av løsninger, og utforske mer fleksible finansieringsmodeller.
- Være en aktiv utviklingspartner: Delta i utvikling, utprøving og implementering, og bidra til at gode løsninger tas i bruk.
- Påvirke rammebetingelser: Arbeide for bedre handlingsrom, insentiver og strukturer som fremmer samarbeid og sosial innovasjon.
- Bygge kompetanse og kapasitet: Støtte kommunene og andre aktører med kompetanse, verktøy og prosessledelse, blant annet innen samskaping og innovative anskaffelser.

Flere peker også på at fylkeskommunen må utvikle egen organisasjon og arbeidsform for å kunne fylle denne rollen.

Samlet – hva peker innspillene mot?

På tvers av de fem spørsmålene tegner det seg noen tydelige hovedretninger:

- Ungdommen må stå i sentrum. Løsningene må utvikles med ungdommene selv og ta utgangspunkt i deres behov, ressurser og ambisjoner.
- Vi trenger bedre sammenheng mellom tilbud og tjenester. Det er behov for mer helhetlig oppfølging, tydelig ansvar og bedre koordinering på tvers.
- Vi må mobilisere flere av samfunnets ressurser. Offentlig sektor, arbeidsliv, frivillighet, sosiale entreprenører, ideelle aktører og kunnskapsmiljøer må i større grad utvikle løsninger sammen.
- Samarbeid må være forpliktende og langsiktig. Det krever ledelsesforankring, tydelige roller, koordinering, finansiering og planer for videreføring.
- Vi må skape rom for innovasjon og systemendring. Det handler ikke bare om nye tiltak, men også om å utfordre etablerte måter å organisere, finansiere og gjennomføre innsatsen på.

Et gjennomgående budskap er at det ikke nødvendigvis mangler gode tiltak eller engasjerte aktører. Utfordringen er ofte å koble ressursene bedre sammen, skape rom for nye løsninger og sørge for at det som fungerer, faktisk blir tatt i bruk og videreført.